

## **Підсумки соціологічного опитування «Роль читання в системі навчання студентів», проведеного у березні-червні 2022 року**

У навчальній діяльності студентів значну роль відіграє читання.

Читання - це здатність сприймати, розуміти інформацію, яка записана (передана) тим чи іншим способом або відтворена технічними пристроями; один із шляхів засвоєння готових знань та реалізації пізнавальної мети. Читання дає змогу не тільки задовольнити потреби в інформації за напрямом роботи майбутнього фахівця, але й потреби культурно-світоглядного характеру, задоволення яких зумовлює підвищення загального культурно-освітнього рівня майбутніх спеціалістів, стимулює творчу активність, включаючи інформаційну, допомагає розрізняти й обирати канали отримання інформації. Але протягом останніх десятиріч спостерігається чимдалі більше поглиблення проблеми читання в процесі професійного та особистісного самовираження студентської молоді. Це зазначають і викладачі вишів, і бібліотекарі, які констатують значне зниження читацької активності.

Така ситуація спонукала проведення науковою бібліотекою соціологічного опитування «Роль читання в системі навчання студентів» з метою проаналізувати значення читання для студентів ХНУ в процесі їх навчання, визначити читацькі потреби молоді, напрацювати відповідні технології щодо формування мотивацій до читання, підняти престиж книги взагалі. Об'єкт дослідження – студенти, аспіранти. Врахована також думка усіх, хто переймається цим питанням.

Основним дослідницьким документом був бланк анкети «Роль читання в системі навчання студентів», питання якої було обговорено та затверджено на засіданні методичної ради бібліотеки. Опитування респондентів проводилося лише на вебсайті бібліотеки через початок російської військової агресії та дистанційне навчання. В опитуванні взяло участь 123 респонденти, зокрема, студенти (81%), аспіранти та викладачі (9%), співробітники (8%). За факультетами: економіки і управління (14%); транспорту та архітектури (3,2%); міжнародних відносин і права (19%); інформаційних технологій (11,3%); технологій та дизайну (7,3%); управління, адміністрування та туризму (7%); здоров'я, психології, фізичної культури та спорту (6%); гуманітарно-педагогічного (24,4%).

Анкета містила 10 запитань із запропонованими варіантами відповідей.

У контексті дослідження співробітники бібліотеки поцікавилися думкою респондентів, чи регулярне читання сприяє їхньому академічному успіху та отримали такі результати: ствердну відповідь на питання дали 78,8% опитаних, проте 10% респондентів не вважають, що читання сприяє академічному успіху, ще 11,1% не змогли визначитися з відповіддю (рис.1).

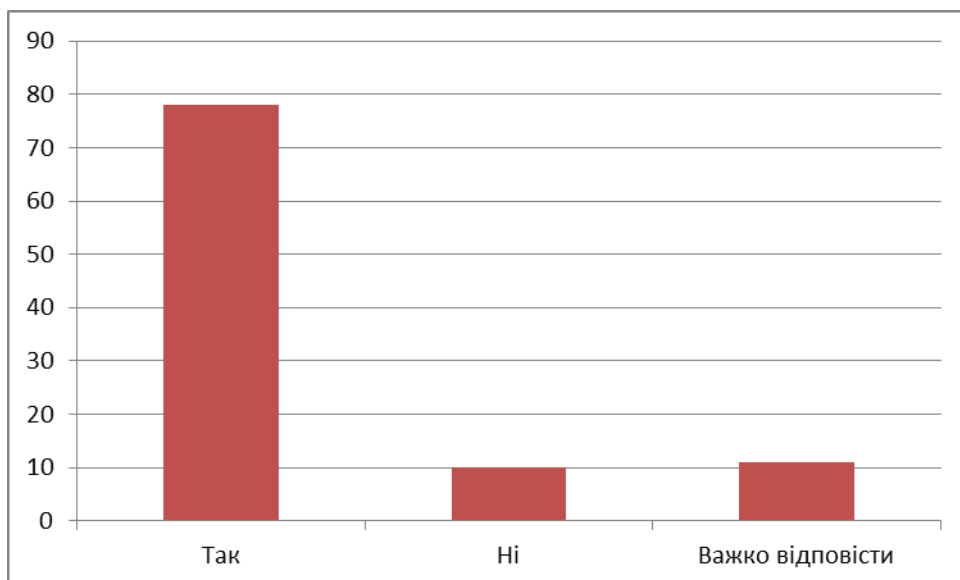


Рис.1

За результатами опитування за останні пів року одну-дві книги прочитали 29,2% респондентів, 3-5 книжок -23,5%, від 5-10 книг – 15,4%, більше 10 – 25,2%, жодної – 5,6% (рис.2).

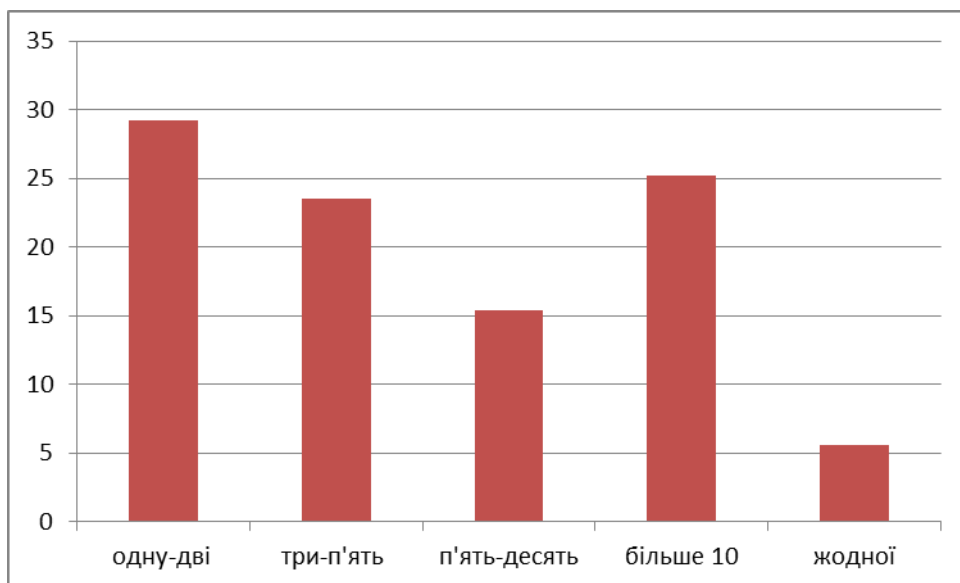


Рис.2

Третє питання анкети було таким: «Яку роль відіграє читання у вашому житті?». Відповіді серед студентів розподілилися таким чином: для 26,5% читання - один із важливих засобів для успішного навчання у виші; для 42 % - засіб для самовдосконалення і розвитку; непоганий спосіб для проведення вільного часу – для 38,1 %; 0,5% не вважають читання важливою справою (рис.3).

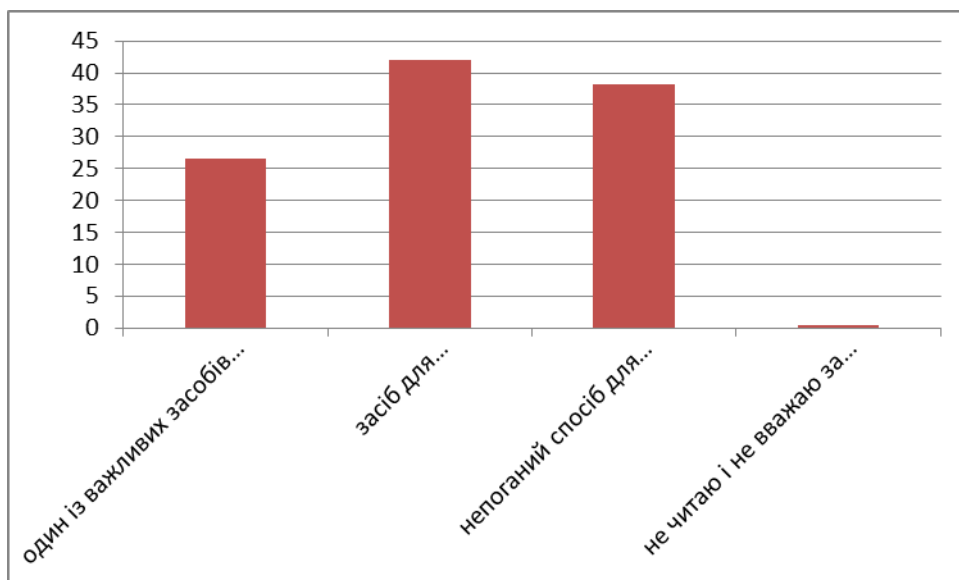


Рис.3

На 4 запитання «Яким справам зазвичай ви присвячуєте вільний від навчання час?» більшість студентів відповіли, що читають, зустрічаються з друзями, грають у комп'ютерні ігри та проводять час в інтернет-просторі (рис. 4). Зазначимо, що хоча з переліку відповідей не останнє місце в студентському дозвіллі посідає гра в комп'ютерні ігри та проведення часу в Інтернеті, все ж таки пріоритет надається читанню, тож молодь розуміє значення того обсягу цінностей, який вони можуть одержувати через читання.

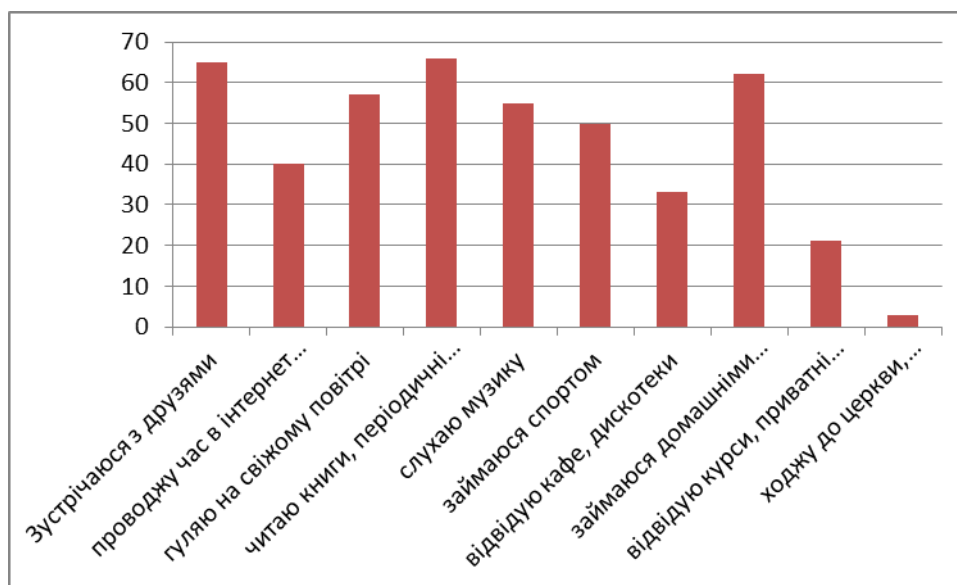


Рис.4

Уміння працювати з навчальною літературою вважається одним із головних показників готовності студентів до навчання в галузі вибраної спеціальності і, як наслідок, критерієм ефективності навчання. Але не менш важливим є читання художньої літератури. На питання «Чи вважаєте ви, що художня література є джерелом пізнавальної та естетичної

інформації, культурного і духовного розвитку особистості?» «так» відповіли 92 %, «ні» - 8%.

П'яте питання стосувалося літературних жанрів, яким молодь надає перевагу. Як видно з рис.6, більшість респондентів віддають перевагу детективам і пригодницькому жанру; попри це залишається зацікавленість класичними та історичними творами. Отже, у юнацтва є свій власний художній світ, де панують високі людські почуття, де знаходиться місце і мріям, і романтичному настрою, де відбуваються неймовірні події.

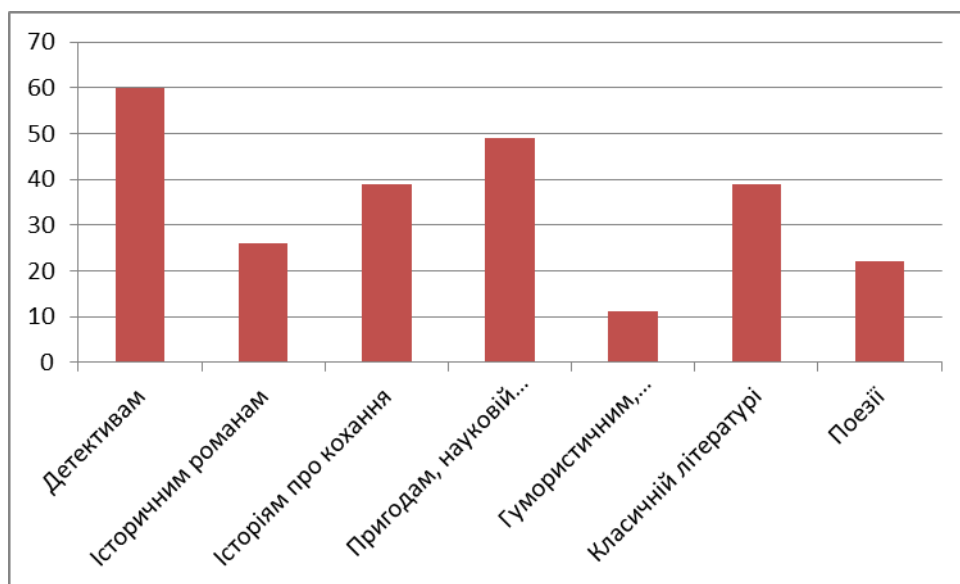


Рис.5

Студентський вік є періодом, що має найбільше значення для формування особистості й професіонала. Молоді особи, відчуваючи потребу бути успішними в суспільстві, шукають способи досягнення максимального успіху. На питання «Як ви вважаєте, чи є стійкий зв'язок між читанням і кар'єрою людини?» «так» відповіли – 66% респондентів, «ні» - 34%, тобто більшість респондентів усвідомлюють тісний зв'язок між читанням і кар'єрою.

Восьме питання стосувалося фахової літератури. На питання «Чи читаєте ви фахову літературу?» «так» відповіло 66 % опитаних, «ні» - 34% (рис.8). Фахові видання респонденти використовують задля навчання – 49%; для подальшого спілкування з колегами на професійному рівні – 32 %, для написання статей з фахової тематики – 19 % (рис.6).

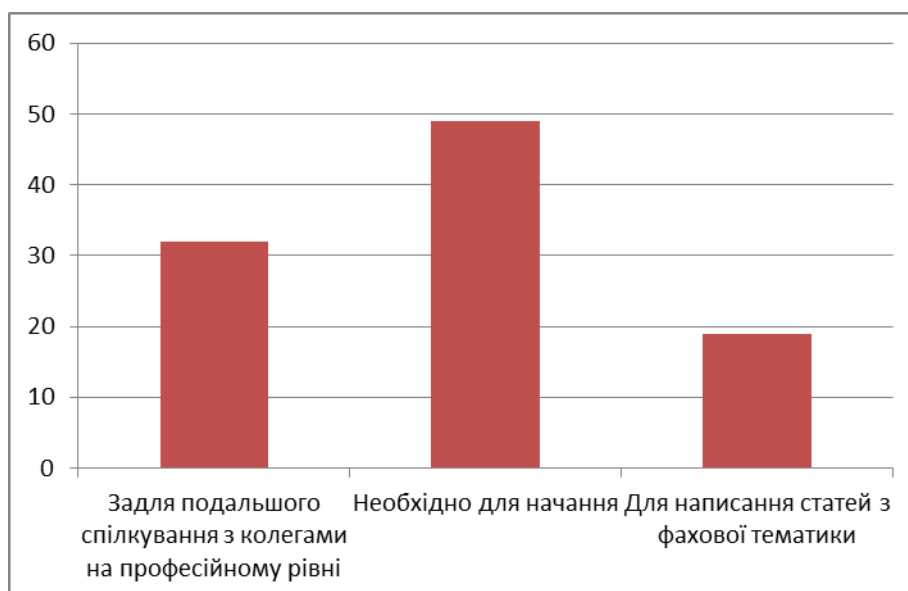


Рис.6

Останнє питання (10) звучало так: «Чи віддасте ви пріоритет читанню іноземної літератури за майбутньою спеціальністю?». На нього 49 % студентів відповіло «так», 51% - «ні» (рис.7).

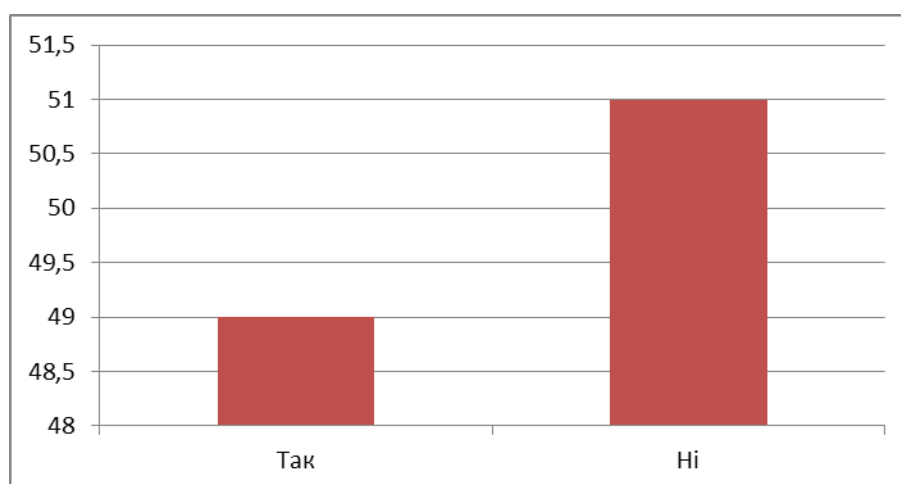


Рис.7

## Висновки

Отже, опитування показало, що читання відіграє важливу роль у процесах самореалізації та професіоналізації значної частини студентів. Воно дає необхідний обсяг знань, умінь та навичок, визначає характеристики особистості, що забезпечують їй певне місце в суспільстві, належить до тих механізмів, володіння якими допомагає орієнтуватися людині в культурному просторі.

Зазначимо, що хоча не останнє місце в студентському дозвіллі посідає проведення вільного часу в соцмережах, все ж пріоритет надається читанню, зокрема більшість студентів вказали, що художня література для них є джерелом пізнавальної та естетичної інформації, культурного і духовного розвитку. Отже, молодь усвідомлює значення того обсягу цінностей, який вони можуть одержувати через читання.

Попри розуміння переважною кількістю студентів важливості читання для їхньої майбутньої кар'єри, 53% респондентів за останні пів року прочитали усього від 1-5 книг, а 5,6 % не прочитали жодної книги. Тож дослідження показало, що молодь все ж таки недостатньо часу присвячує читанню. Відповідно погіршуються навички читання, зменшується потреба у його регулярності серед опитаних, що у свою чергу призводить до зниження рівня читацької компетентності і культури письма студентів ЗВО.

Як порівняти з даними соціологічних опитувань, які проводилися в бібліотеці раніше, зменшення зацікавленості читанням частково пов'язане із вимушеним дистанційним навчанням (через ковід-19 та війну в країні) та відповідним зменшенням культурно-просвітницьких заходів в книгозбірні. Адже раніше відбувалися очні зустрічі з письменниками, презентації книг, читацькі конференції, а, найголовніше, студенти залучалися до спільного проведення заходів. Перебуваючи безпосередньо в бібліотеці, вони могли взяти на абонементі цікаві книжки додому, а потім поділитися враженнями про них.

Звідси постає необхідність суттєвого коригування форм масової роботи з молоддю. Нехай заходів буде менше, але вони будуть у співпраці, співтворчості з молоддю, адже ніякі суперелектронні медіа не замінять читання та його вплив на розвиток особистості.

## Пропозиції та рекомендації

Співробітники бібліотеки мають прикласти організаційних зусиль та ініціативи в такому важливому для суспільства питанні, як вирішення проблеми читання, знайти підтримку серед викладацького складу університету, напрацювати відповідні технології щодо формування у юнацтва мотивацій до читання.

Відповідно рекомендується:

- сприяти актуалізації фонду навчальної та художньої літератури;

- посилити роботу з викладачами з метою активізації використання інформаційного ресурсу книгозбірні, зокрема й електронної бібліотеки та репозитарію;

- покращити зв'язки з кураторами студентських груп та студентським самоврядуванням задля заохочення молоді до читання і самоосвіти;

- вдосконалити роботу із залучення студентської молоді до створення спільних проєктів;

- при плануванні культурно-просвітницької роботи включати теми, запропоновані кураторами академічних груп;

- продовжити роботу з популяризації читання через просвітницькі заходи, ведення сторінки «Радимо прочитати», оформлення щорічної виставки "Краща книга року!" та представлення її у віртуальному середовищі.

Вказані рекомендації сприятимуть посиленню мотивації молоді до читання та сприятимуть її саморозвитку і самоосвіті.